

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R A V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Olenský oběžník
Československého svazu křesťanských pracujících
Svycarska

1974 - Září - Č.9

OKUPACE ROK ŠEST.

Píše se rok šest od událostí, k níž v srpnu 1968 došlo v malé středoevropské zemi a která tehdy tak vzrušila svět. Normalizované osoby ji označují za bratrskou a internacionální pomoc, normální lidé za agresi a okupaci. Tak jako tak, na daném stavu věcí se ani v r. 1974 nic nemění: "dočasně" rozmístněné jednotky jsou trvale v českých a slovenských lesích a bdí nad naší "nerušenou cestou k socialismu"; režim se konzolidoval; zase se všude pracuje na plné obrátky, organizují se "brigády socialistické práce", překračují se plány, výkup obilí jako vždy probíhá skvěle; zase dělníci vykořisťují své vlastní tělo. Besedujeme na školách se sovětskými hrdiny, vyvěšujeme, jako už čtvrtstoletí před tím, malomyslná hesla o nerozborné jednotě na stěny veřejných budov, děkujeme v nich SSSR za všechno možné, defilujeme v ulicích v den velkého října, vítězného února i slavného května... Ale to je fasáda. Za ní, uvnitř, zůstává zásadní nesouhlas. A představitelé režimu dobře vědí, že těch 99, ... % "pro" tvoří vynucený a zfalšovaný obraz.

Českoslovenští občané se s okupací nesmířili a kolaborantský režim nevzali na milost, pochopili však, že za dané situace se nejdá zeď, postavená z uralského cementu, bourat hlavou. Mnozí doma zkolaborovali, mnozí v emigraci se odcizili, zapoměli, proč vlastně z vlasti odešli. Ale velká většina těch doma i těch venku nezakrňelá a čeká na čerstvý impuls. A ten může přijít v nečekaném okamžiku, ve vhodné i v nežádoucí podobě: válčí se na Kypru, doutná to na Blízkém východě, horkou čarou je dlouhá sovětsko-čínská hranice, disidentů v SSSR přibývá a obdivovatelů "první socialistické země" ubývá, socialistický tábor jako monolitní blok je už dávno jen legendou, spojenou svého času s gruzínskou iniciálou J.V.S.

Velice si vážíme těch, kteří se ani za mimořádně obtížných podmínek Husáková Československa neshrbili, volili raději lopatu a obětovali gymnásium svých dětí; čistí okna nebo záchody, závozníčí, hlídají v noci objekty. Jejich mozek ani páteř nezměkly. Pak je tu početná masa "normalizovaných na oko" aby se vlk nažral a koza přece zůstala celá; chce si udržet určité hmotné i společenské postavení a umožnit dětem, pokud možno, nekomplikovaný přístup na vyšší školu. Lze je pochopit. Nemůžeme je přece soudit z exilu-žijí v podmínkách nesrovnatelně obtížnějších. Je tu i procento lidí, naštěstí nízké, které nelze označit jinak než za vyložené přísluhovače a pomahače režimu. Jejich pohnutky jsou ryze kariéristické... Ti ovšem, kteří by i po 21. srpnu 1968 ještě věřili ve správnost a morálnost poměrů, představují jen mizivé promile.

Doma ani venku nezapomínáme, že před šesti lety nám "slon šlápl do porcelánu". Nezapomeneme na ten den, který by někteří fanatici rádi označili červeně v kalendáři/podle prolité krve?/... ale který zůstane navždycky datem černým, připomínajícím zavraždění rodící se svobody.

S.M.Kříž.

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo Besedu zo spomienkou na 30-ROČNÉ VÝROČIE SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA, usporiadala winterthurská miestna skupina ČSKP 26. júla. Milým hostom a referentom bol Vavro Ryšavý z Washingtonu, člen Rady Slobodného Československa a priamy účastník SNP. Pozornosť vyvolal jeho rozbor situácie aká bola na vlastnom počiatku SNP, ktorým tvrdo korigoval slovenskými komunistami šírený názor, že povstanie pripravili a zapálili oni. Užitočné a väčšine poslucháčov nové boli aj informácie o doterajšej štruktúre RSC a o jej pripravovanej reorganizácii
- oo 21. srpen 1968 si letos opäť pripomeli krajané z Curychu a širokého okolí na shromáždení svolanom Svazem čsl. spolků na náměstí Bürkliplatz. Projevy hlavních řečníků, našeho Lučka Pachmána a redaktora švýcarského deníku "Die Tat" A. Häslera byly neobyčejně vroucí a pravdivé. Mezi 500 přítomnými byl i nám velice milý A. I. Solženicyn, přivítaný upřímným potleskem a jeho mateřštinou pronesenou zdravicí.
- oo Novým předsedou NARODNÉHO HNUTÍ byl na zasedání v Sigmaringendorfu /19-21. července/ zvolen Dr. A. SLOVÁK. Místopředsedou se stal Dr. P. KRUG a tajemníkem, jako dosud, Ing. B. KOBLIHA. P. Dr. J. LANG, který stál hnutí v čele vlastně od jeho počátku, byl zvolen čestným předsedou.
- oo Nový výbor Československé Cbce Legionářské ve státě Viktoria v Austrálii rozeslal novou VÝZVU K TVŮRČÍ SPOLUPRÁCI. Praví se v něm: "...musíme především odmítnout jakékoliv snahy předělávat organizace v exilu na pouhé spolky baráčníků a vypouštět ze stanov odstavce o tom, že cílem spolku je také antikomunistická práce.... zejména v této době diplomatického manévrování a vnějškového přítelíčkování velmocí... Dějiny nás poučují, že.. falešná rovnováha sil byla vždy narušována zevnitř novými ideovými proudy, které odstranily nejdříve feudalismus, pak panovnický absolutismus a postupně zaváděly demokracii. Podobně i my máme povinnost přispívat k novému ideovému kvasu, zejména v době, kdy komunismus vyprchává i z hlav komunistů v komunistických zemích."
- oo PŘI STAVBĚ NUSELSKÉHO MOSTU pro pražskou podzemní dráhu se podle zjištění úřední kolaudační komise spotřebovalo dvakrát více cementu nežli se podle kubatury zdíva vůbec spotřebovat mohlo. Bývalý doktor práv, který dělá t.č. jeřábíka, to prý redaktoru časopisu SPIEGEL vysvětlil: "Dělnická třída si svým způsobem kompenzuje to, o č ji strana i vláda okrádají". Ostatně ne jenom to. Vždyť na př. v hlavním městě Praze rozhoduje o udělování akademických titulů a o přiznání vědecké kvalifikace bývalá prodávačka obuvi, která je dnes vedoucí Oddělení pro vědu a školství v Městském výboru KSČ. A o filosofii a ideologii rozhoduje v celostátním měřítku bývalý krejčí. Pochopitelně je pro režimových komunistů jen nepatrné procento - snad ani ne celé. Ani o socialismu se už v dnešním Československu nemluví. Podle Jiřího Hochmána, který byl nedávno také "odsunut" na západ, jsou politicky myslící lidé doma, jako nikdy před tím, sjednocení myšlenkou a představou poctivé pluralitní demokracie, která byla v roce 1968 ražena ještě jen částí národa, i když velikou, zatím co někteří by se 'byli spokojili' i nějakým socialismem či t.ochu slušnějším kompromisem. Šest let okupace v myslích lidí ovšem mnoho změnilo.
- oo Ročně umírá na světě na následky nemocí asi 60 milionů lidí, z toho polovinu tvoří kojenci a děti v zemích Asie, Afriky a Latinské Ameriky. Ve vyspělých zemích naší planety umírají lidé většinou na následky rakoviny a chorob srdce a krevního oběhu. Každým rokem onemocní asi 25 mil. lidí na malárii, 13. mil. na plicní tuberkulosu, 2 na tyfus, skoro 11 na lepru, skoro 1/2 mil. na pravé neštovice. Infekční nemoci mají na svědomí 32,6% všech umrtí.

/Podle OMS/

- oo Nezapomeňte, že letošní IV. AKADEMICKÝ TÝDEN se koná v Hünfeldu u Fuldy až ve dnech 23. až 29. září. V sobotu 28. 9. prosloví německy přednášku na thema "Dnešní situace Evropy z hlediska Kulturního a náboženského" přední švýcarský filozof a theolog Prof. Dr. Hans Urs von Balthasar.
- oo Na symposiu KŘESŤANSKÉ AKADEMIE v Brixenu referoval předseda ČSKP Ing. Husák na thema: Sorokinova filozofie kultury a možnosti křesťanství. Všechny referáty tohoto symposia budou uveřejněny ve zvláštním čísle časopisu STUDIE.
- oo Varování před cestami do Jugoslávie. Přední vídeňský deník "KURIER", otiskl 4. srpna 1974 zprávu o ujednání šefů tajné a bezpečnostní služby států východního bloku, ke kterým došlo na nedávném důvěrném setkání ve Varšavě. Porada se konala z podnětu východoberlínského ministra státní bezpečnosti Mielkeho. K jednání do Varšavy vyslala svého pozorovatele také Jugoslávie. Podle zprávy vídeňského deníku, přislíbil jugoslávský zástupce spolupráci: 1/žádajícímu uprchlíkovi z NDR, Československa, Polska a Maďarska nebude v Jugoslávii poskytnut politický asyl; 2/uprchlíci budou uvedeným státům vydáni zpět. Po tomto přislíbení spolupráce obdržela prý Jugoslávie "Pátrací seznamy" východních bezpečnostních služeb. Časopis "KURIER" oznámil, že společná centrála východního bloku, která m. j. zjišťuje únikové cesty a jejich organizaci, se nachází v městě Schweidnitz. Vedení této centrály je v rukou sovětské KGB. První výsledky spolupráce; od 11. července byla v NDR odhalena řada únikových cest a bylo odsouzeno 36 pomahačů k útěkům. Zpráva vídeňského časopisu by měla varovat naše uprchlíky před cestami do Jugoslávie. /Podle Tiskové služby Čsl. porad. sboru v Západ. Evropě/.
- oo Dne 26. srpna uspořádala organizace Bund Freies Deutschland v Eissport-halle v Západním Berlíně protestní shromáždění proti okupaci Československa, jehož se zúčastnilo 5000 lidí - sál byl přeplněn. Hlavními řečníky byli předseda strany CSU, spolk. poslanec a býv. spolk. ministr Dr. Franz Josef Strauss a náš Luděk Pachman. Schůzi předsedal televizní komentátor Gerhard Lowenthal. F. J. Strauss prohlásil m. j. že mír nebyl posledním polit. vývojem upevněn, nýbrž že se Západ vzdal jen zbytečně svých politických posic vůči komunistům. Německá východní politika je jen částí sovětské západní politiky. Bonn dal celou ovocnou zahradu komunistům za jedno jablko - svoboda pohybu lidí a myšlenek nebyla připuštěna. Usmíření s mocipány a katy katů v komunistických zemích není ještě smířením s národy. Německé miliardy měly být využity na sjednocení Západní Evropy a ne na hospodářské zpřístupnění Sibíře. Luděk Pachman varoval západní svět před tím, aby za porušení smluv a věrolomnost odměňoval Sověty ústupnostmi. Prohlásil, že je ilusí věřit, že by bylo možno dostat mír a uvolnění napětí z rukou násilníků jako dar.
- oo Pražské nakladatelství MAGNET vydalo koncem července publikaci pod názvem "Spolek mrtvých stínů", jejíž údajný autor je Petr Beďnář. Jde o snůšku nesoustavných informací a především klepů z prostředí československé emigrace, zejména z BDR. Brožůra se však prezentuje jako špiónážní příběh, tedy jako pokus o napínavou detektivku. Autor, resp. policejní spolupracovníci namontovali prostoduchou špiónážní fabuli do záznamů pražského min. vnitra - jeho oddělení na sledování exilu - převážně pocházejících z vynucených, ale většinou již zastaralých výpovědí v protokolech několika známých navrátilců. Autor tak splnil rozkaz minist. vnitra dát na domácí trh rádobý senzační špiónážní příběh, s jasným záměrem posloužit potřebám režimu, získat okruh nevědomých čtenářů, nejen doma, ale i v exilu. Hrdina příběhu se ve skutečnosti jmenuje Ervín Marák, pochází ze Šlapanic u Brna a vrátil se domů na amnestii před koncem minulého roku. V publikaci je uvedeno 65 pravých jmen osob, žijících v exilu. /Podle SBORINT/

Ú V A H Y D O K U M E N T Y

JEŠTĚ K PROBLÉMU CIZINCŮ VE ŠVÝCARSKU.

Švýcarská spolková rada vydala na svém zasedání 9.července 1974 novou úpravu pro pracující cizince, která vstoupila v platnost 1.srpna. Důvodem pro novou úpravu bylo, že stoupl počet cizinců v zemi za minulý rok o 20.200 osob, ačkoliv již v r.1970 byl stabilisován počet pracujících cizinců a od r.1970-1973 byl kontigent ročních povolení pro práci snižován. Dle dosavadních úprav byl totiž bez omezení přijímán personál cizích pracovních sil pro nemocnice, zemědělství, školy a v lékařské praxi. Jen v r.1973 přicestovalo za účelem zaměstnání v těchto dosud nechráněných odvětvích 26.000 cizinců. Z nich přišlo 15.579 do nemocnic a škol, 2.074 do zemědělství a 4.820 mladých osob jako praktikantů do dalších zaměstnání. K tomu je nutno přičíst 5.000 povolení pro kontigentovaná zaměstnání. Dohromady tedy v minulém roce přicestovalo do Švýcarska na 31.000 cizinců za účelem zaměstnání.

V nové úpravě jsou všechna pracovní odvětví podřízena omezení. Znamená to, že neexistuje žádná výjimka ani pro nemocnice, ani pro školy, ani pro práci u lékaře, ani v zemědělství. Počas od 1.srpna 1974 do 31.července 1975 byl spolkovou radou stanoven kontingent 20.500 povolení. K tomu povolení pro 1.000 praktikantů pro maximální dobu 6 měsíců a 1.600 povolení na základě bilaterálních dohod s některými státy. Od 1.srpna 1974 do 31.července 1975 přijde tedy do Švýcarska o 8.000 pracujících cizinců méně než v předcházejícím roce. Mnohé kantony kritizují toto nové opatření spolkové rady, zvláště pokud se týká kontigentování přílivu cizích pracovních sil pro nemocnice a školy. Pro sezonní pracovníky a pracovníky přecházející za prací přes hranice/Saisonarbeiter und Grenzgänger/zůstává jako nejvyšší stav pro sezonu 1974-1975 192.000.

To je tedy poslední opatření spolkové rady vydané těsně před hlasováním o třetí iniciativě 20.října t.r.

A jak to vypadá z hospodářského hlediska? Jak jsem již minule uvedl, stoupal počet cizinců ve Švýcarsku, zvláště v posledních letech, velmi neutěšeně pro tak malou zemi. Mezitím co v r.1850 bylo v zemi 71.970 cizinců, tedy na 100 domácích obyvatel 3 cizinci, v r.1910 552.011/na 100 obyv.14,7/, v r.1920 402.385/10,4/, 1930 355.522/8,7/, 1950 285.446/6,1/ v.r.1974 je již v zemi 1,180.000 cizinců na na 100 domácích obyvatel je již 18,2 cizinců. Z šesti a půl milionů obyvatel je asi polovina pracujících. Z těchto pracujících je 20% cizinců. Celkem v r.1973 mělo pracovní povolení 308.201 cizinců; k tomu nutno přičíst osoby s t.zv.Niederlassung-287.347, tedy celkem 595.548 osob. Dle sezonní pracovníci v počtu 19.048 a osoby odcházející za prací přes hranice v počtu 97.040 osob. Celkem tedy v r.1973 pracovalo ve Švýcarsku 711.636 cizinců. Pro zemi, která má celkovou plochu 41.288 km² a z toho asi 3/4 produktivní, je těch cizinců opravdu hodně. Je též zajímavé srovnání mužů a žen domácích a cizích. K dispozici jsou údaje z r.1970. V r.1970 bylo na 2,486.371 Švýcarů 602.955 cizinců, nejvyšší počet jejich byl ve stáří 25 až 35 let. Na 2,703.336 Švýcarů bylo celkem 477.121 cizinek, největší jejich počet byl ve stáří do 4 let a pak 20 až 35 let. Porodnost cizinců byla mnohem větší než Švýcarů. Na 69.529 narozených dětí Švýcarů přibýlo 29.687 dětí cizinců. Znamená to tedy téměř polovinu ze všech nově narozených dětí v r.1970. Nutno ovšem dodat, že právě cizinci mají veliký vliv též na stoupaní brutto-sociálního produktu v zemi. Mezitím co v r.1969 byl 53 1/2 miliardy Fr a v r.1971 58,1, stoupl v r.1973 na 64,100,000.000 Fr.

brutto sociálního produktu.
V př. počtu na 1. obyvatele je Švýcarsko hned za Spoj. státy a výše než Spolková republika, Francie, Anglie a Japonsko. Nutno tedy dodat, že i cizinci mají velkou zásluhu o vzestup švýcarského hospodářství/Bruttosociální produkt v USA byl na 1 osobu 21.130 Fr, ve Švýcarsku 18.120 Fr, v BDR 16.080 Fr, Francii 14.660 Fr, Anglii 10.630 Fr a v Japonsku 10.620 Fr./.

Novou regulací spolkové rady by se nezměnila prozatím hospodářská struktura, zvláště pokud se týká cizinců v zemi. Ale v každém případě by se hospodářská struktura změnila a to velmi radikálně, kdyby byla odhlasována 20. října letošního roku 3. iniciativa. Potenciál pracovních sil, jak jsem již posledně uvedl, by se snížil dle odhadu prof. Kneschaurka do r. 1977 o 11%. A to byl též důvod, proč byla ustavena organizace proti 3. iniciativě pod předsednictvím Dr. Nello Celia.

o o o o o o

Dr. B. H.

SVĚTOVÉ ZÁSoby ZDROJŮ ENERGIE A JEJICH ROZMÍSTĚNÍ.

Řinášíme stručný výťah z článku prof. Dr. Dennise Gabora, nositele Nobelovy ceny pro fyziku, který byl uveřejněn v čas. Schweizerische Bauzeitung 17/74/

ÚVOD

V současné době se nalézáme v období energetické krize, přičemž vyhlídky k zlepšení situace nejsou zatím zřetelně v dohledu. Jedním z důvodů tohoto vývoje není ani tak vyčerpávání zdrojů surovin a energie, jako spíše jejich cena.

Podzimní arabsko-izraelská válka nevytvořila olejovou krizi, nýbrž její vznik pouze urychlila. V Evropě, v Americe a ještě více v Japonsku spoléhalo tamní hospodářství slepě na to, že v dohledné době bude levná nafta neustále ve větším množství k dispozici.

V let. 1960 až 1970 stoupla spotřeba zemního oleje ročně o 8%, takže během 9 let se konzum zdvojnásobil. V r. 1970 činila světová spotřeba zemního oleje asi 50 milionů barelů denně/1 barel=159 l/; i při 6% ročním růstu spotřeby by v r. 1985 dosáhl její objem více než 100 milionů barelů denně. Zhruba 75% bude muset být v r. 1985 dodáno z členských zemí "Organizací exportujících naftu/OPEC/". I při mírné ceně 6 dolarů za barel, bude muset na uspokojení této poptávky být vydáno asi 150 miliard dolarů. Bude světový obchod schopen tento úkol zvládnout?

U zemního oleje, čili jak se běžně říká u nafty, je ta zvláštní situace, že země s rozvinutým tržním hospodářstvím, s jedinou výjimkou USA, nejsou prakticky těžiteli, a těžitelské země naopak zase nejsou prakticky spotřebiteli. Dodavatelské země mohly brzo rozpoznat, že odběratelé této suroviny ji musí kupovat za každou cenu. Tento nevyhnutelný vývoj, jehož nynější výsledky bylo lze jinak očekávat asi až v příštích letech, uzrál po arabsko-izraelské válce během několika málo měsíců. Odborníci ve světě jsou si však zajedno, že můžeme být tomuto urychlenému vývoji vděční. Neboť demokracie reagují mnohem lépe na šok než na plíživé zlo!

Výroba a zisky velkých olejářských společností.

Těžba zemního oleje stoupá na západní polokouli/hlavně ve Venezuele/velmi pomalu, na Středním východě oproti tomu velmi rychle. Největším olejářským společností Západu, nazývaným také "7 sester"/Standard Oil/NJ/, BP, Shell, Gulf Oil, Standard Oil of California, Texaco a Mobil/ se z mnoha stran předhazuje, že celou naftovou krizí vyprovokovaly, aby tak mohly zvýšit své zisky. To je samozřejmě nesmysl. Celý jejich zisk činil 5,5%. Je třeba i vidět, že olej je zvláštní ekonomický případ; základní výrobní náklady jsou krajně nízké; v perském zálivu činí asi 10-20 centů za barel. Již před krizí činil danový zisk těžících zemí asi dvacetinásobek uvedených výrobních nákladů. Lze proto asi těžko říci, že tyto země jsou "vykořisťovány".

Zcela nevinny na naftové krizi ovšem olejářské velkofirmy nejsou, neboť ony to byly, které blíže se krizi nejdříve viděly.

Bylo již shora naznačeno, že světový obchod nebude v r.1985 schopen unést očekávanou spotřebu oleje. K vyřešení tohoto problému vede pouze jedna cesta: Zaplatit dodavatelským zemím dovoz této nutné suroviny technikou, čímž by tyto země mohly být zprůmyslněny a jejich zemědělství podstatně zvýšeno.

Olejářské firmy o tom chtěly Araby přesvědčit, ale bez úspěchu. Ti si i nadále nechávají raději platit své dodávky oleje z podstatné části zbraněmi.

Co dnes naftovým společnostem, které nebezpečí krize již dříve znaly lze vytknout, je, že i v posledních letech neustále povzbuzovaly odběr a že až do poslední doby učinily velmi málo pro to, aby zvýšená poptávka po naftě jejich produktech mohla být uspokojena jinak. Koupily si ce již před léty v USA mnoho uhelných dolů, avšak investovaly velmi málo do výzkumu zplynování a zkapalňování uhlí. Začaly i velmi pozdě s těžením nafty z méně výnosných ložisek.

Světové zásoby zemního oleje.

Světové zásoby zemního oleje jsou velmi nerovnoměrně rozloženy. Na Středním východě se nalézá 59,5% známých ložisek, v Číně a v SSSR 15,7% v Africe 8,8%, v Severní Americe 8,4%, v Latinské Americe 4,3%, na Dalekém východě 2,5% a v Západní Evropě 0,8%. V tomto odhadu z r.1971 vykazuje Západní Evropa podíl pouze 0,8%, přičemž zásoby v Severním moři byly ještě trochu podceněny; neznamena to však, že by měly být přeceněny. V současné době se odhaduje anglická těžba v Severním moři v r.1980 na zhruba 2 miliony barelů za den, norská těžba by byla přibližně stejná. To bude odpovídat asi 40% dnešní západoevropské spotřeby. V r.1980 to však bude znamenat pouze 30% krytí spotřeby, vezmeme-li v úvahu i snížený růst poptávky do té doby.

Uhlí jako zdroj energie.

Před olejovou krizí se odhadovalo, že světové zásoby vystačí při zvýšené poptávce pouze na 30-40 let. Proto se na mnoha místech pátralo po náhradních zdrojích energie. Uhlí je zřejmě nejlepší surovina, z které se dá vyrábět plyn a olej. I při silně vzrůstající poptávce mohou světové zásoby uhlí vystačit na několik stovek let. K tomu je třeba přičíst i tu výhodu, že uhelná ložiska jsou po celé zeměkouli rozmístěna rovnoměrněji než naftová ložiska.

55% známých světových zásob uhlí se nalézají na území SSSR a Číny, 20% v USA, 5% v Západní Evropě, z toho polovina ve Velké Británii. Špatně je na tom Japonsko.

Ve výzkumu, jak vyrobit z uhlí olej nebo plyn bylo bohužel promeškáno 10 až 15 let. Německo sice vyrábělo olej z uhlí již za 2. svět. války, avšak za pomoci velmi nákladného technologického postupu a zařízení. Ameškané nelze dohnat jedním velkým skokem z dneška na zítřek. V této věci si nelze dělat velké iluze. Syntheticky vyráběný plyn z uhlí bude schopen krýt stoupající poptávku po plynu až teprve od r.1985.

Situace v USA.

Situace v USA po olejové krizi není a nebude příliš špatná, neboť současné vysoké ceny způsobí, že budou uskutečněny další naftové vrty. Tato nová ložiska jakož i ložiska na Aljašce by zde mohla již kolem roku 1980 vyrovnat rozdíl mezi těžbou a spotřebou nafty a plynu. Znamenalo by to, že by USA v r.1980 mohly krýt dnešní spotřebu nafty, plynu a produktů z vlastních zdrojů. Přesto však je pochybné, zdali bude moci být dosaženo ročního přírůstku 5-6% těžby nafty a plynu do zmíněného termínu. Polovina tohoto přírůstku by však kryta být mohla, jestliže se s energií bude zacházet šetrněji a jestliže nafta bude nahražena uhlím všude tam, kde je to možné. To by vyžadovalo zdvojnásobit do r. 1985 těžbu uhlí v USA, do r.2000 pak již čtyřnásobit.

Situace v Evropě.

V Evropě má Velká Británie stále ještě největší zásoby uhlí, avšak těžba stále klesá. V posledních letech tam muselo "přesedlat" na jiné povolání přes 100.000 horníků. Nyní se britská vláda rozhodla, tento sestupný trend v těžbě uhlí zastavit. Do roku 1980 mají být uvedeny do provozu nové uhelné šachty. Nebude to však pravděpodobně stačit k tomu, aby V. Británie byla schopna krýt podstatnou část své spotřeby zemního oleje syntetickou naftou z uhlí. Dnešní spotřeba tam činí cca 100 milionů tun za rok; aby bylo možno krýt polovinu této spotřeby muselo by k tomu být vytěženo 100 milionů tun uhlí, což je bezvýhledné.

Podobná situace je v dalších západoevropských zemích, které dohromady těží a produkuje stejné množství jako V. Británie. Lze počítat pouze se zvýšenou těžbou nafty a plynu v Severním moři.

Zásobování světa zemním olejem.

Dosavadní prognózy byly podstatně změněny olejovou krizí po arabsko-izraelské válce. Příznivé vyhlídky se změnily v nejistotu. Členské země Organizace zemí exportujících naftu/OPEC/-/Abu Dhabi, Alžírsko, Ecuador, Indonésie, Iran, Irák, Kuvejt, Libye, Nigerie, Qatar, Sudská Arabie a Venezuela/-by mohly prodávat 1 barel nafty za 6 dolarů v dosavadním množství; kdyby však chtěly, mohou prodávat i poloviční množství 12 dolarů za barel nebo jen třetinu dosavadního množství za 18 dolarů pro barel - jestliže využijí situace vzniklé nedostatkem a tedy skutečností, že odběratelé jsou nuceni zaplatit jakoukoliv cenu. V dnešní době si mohou být dočasně země pevně jisty, že jejich olej bude odkoupen. Teprve tehdy až bude k dispozici dostatek nukleární jaderné energie, dostane zemní olej konkurenta. S tím však nelze dříve počítat než po roce 1990.

Alternativní zdroje energie.

Jaderná energie je naše nejlepší a pro některé země jediné vyhlídka, že nabídka energie bude v budoucnosti odpovídat poptávce.

Budou-li uskutečněna a dodržena všechna nutná bezpečnostní opatření, pak by mohly jaderné reaktory zásobit lidstvo na dlouhou dobu dostatkem energie. Při dnešní ceně cca 20 dolarů za 1 kg uranové rudy, stačí její zásoby jen na zhruba 20 let; avšak při desetinásobku této ceny mohou zásoby vystačit nejméně na 100 let/s dnešními reaktory/. Náklady na takto vyrobenou elektřinu by se zvýšily jen o necelých 25%. Jestliže se však podaří vybudovat velké reaktory, které zpracují uran 50krát úsporněji než dosavadní, pak stačí zásoby uranu nejen na 100 let, nýbrž prakticky do nekonečna, neboť v oceánech je ho nepřeberné množství.

Lze doufat, že lidstvo nebude na jadernou energii odkázáno. Ta bude jednoho dne nahrazena vodíkovou energií. Z hlediska dnešního stavu techniky by však bylo nezodpovědné zahrnovat tuto možnost do našich plánů pro blízkou budoucnost.

Geotermická energie má bohužel pouze omezené vyhlídky na využití, obzvláště v Evropě. Dnes činí celkový geotermicko-elektrický výkon využitých zdrojů asi 1000 MW. Potenciální geotermická energie je však podstatně vyšší, na Západě USA např. nejméně 10krát vyšší.

Sluneční energie je snad poslední a snad nejlepší zdroj energie na naší zeměkouli. V tomto směru jsou rovníkové země samozřejmě zvýhodněny. Sluneční záření tam činí 1 kW/m²; rozdělíme-li tuto energii na den a noc, léto a zimu, pak zbyde na jižní části Evropy pouze 5%. To je však přesto význačný podíl. Vezmeme-li však v úvahu účinnost přeměny slunečního záření na elektrickou energii, která činí necelých 20%, pak by bylo k vyrobení výkonu 1 kW zapotřebí zařízení s ozařovanou plochou kolem 45 m². Při dnešních cenách energie nepadá stavění takových velkých a nákladných zařízení zatím v úvahu.

S vodíkovou energií jsou při dnešním stavu techniky spojeny dvě náležitosti: sluneční energie a zásoby vodíku; obojí je však dosažitelné v dostatečné míře. Vodík a kyslík jsou ideální a laciné zdroje energie, k tomu ještě vhodné k přepravě potrubím. Pro vzdálenosti přes několik stovek kilometrů může být taková přeprava dokonce lacinější nežli přenos elektrické energie.

Světové energetické hospodářství, spočívající na vodíkové energii, může být v dlouhodobé perspektivě dobré řešení světové energetické krize, které může nadchnout především mladé generace inženýrů. Nejbližší budoucnost však vypadá chmurně. Přepočítali jsme se a proto zmeškali přípravu naší energetické techniky. Nyní budeme muset pravděpodobně asi na 10 let spotřebu energie brzdit a investovat velké kapitálové částky! Narážíme však na první těžkost, kterou je současná inflace. Při zúročení 10% je nemožné stavět velké zařízení, která začnou vykazovat zisk až za 6-8 let. Tato okolnost maří hlavní hnací sílu tržního hospodářství, ve kterém podnikatelé podnikají vypůjčeným kapitálem. Musí proto vypomoci stát-kapitálovými subvencemi a danovými úlevami.

Závěr.

Další a pravděpodobně ještě větší těžkostí je, že lidé v zemích s tržním hospodářstvím si zvykli na stále větší konzumaci zboží, ve které se dají jen dočasně a s nelibostí omezovat.

Důsledky olejové krize budou pravděpodobně využity i různými extremistickými skupinami k vyvolávání nepokojů. Lze se obávat, že takové nepokoje zdrží i další nutný technický rozvoj. J.Z.

x x x x x x x

- oo KAŽDÝ TÝDEN se na světě narodí asi 2,450.000 dětí a 950.000 osob zemře. Obyvatelé na naší planetě se množí tak rychle, že brzy nás budou čtyři miliardy; lví podíl mají ovšem Číňané. Tato čísla vyplývají ze závěrů mezinárodní konference o světové populaci, která se v srpnu konala v Bukurešti.
- oo Má to vzhled, barvu, chuť i vůni tabáku, ale není to tabák: americká firma CELANESE CO OF AMERICA po 17 letech bádání vyvinula "cigarety" bez nikotinu a bez dehtu a výrobek nazvala "Cytrel". Jeho základní surovinou je celuloza vyčištěná chemickými procesy tak, že ztrácí své toxické účinky a nepříjemný zápach. Tisíc dobrovolníků-náruživých kuřáků-to s "cytrelem" zkusilo a tři čtvrtiny z nich mu dali přednost před běžnými cigaretami.
- oo Dětičky ze zkumavky? PROFESOR BEVIS z university v Leedsu oznámil, že v Evropě již žijí čtyři a že se jim vede dobře. Jejich matkám byla laboratorně implantována oplodněná vajíčka. Umělé oplodnění touto cestou se prý zdaří jen asi v třetině případů. Nejstarší "dítě ze zkumavky" je nyní osmnáctiměsíční.
- oo Jak oznámila SVĚTOVÁ ZDRAVOVNICKÁ ORGANISACE v Ženevě, každým rokem dochází ve světě k více než 100.000 smrtelným pracovním úrazům. Nejvyšší počet obětí/v poměru k počtu pracovníků/hlásí Brazílie, v Evropě NSR a Francie. Některé rozvojové země zase vedou v proporci nemocí, vyvolaných pracovním prostředím/silikoza, hlavně horníci a brusiči kamenů/. Tuberkulóza plic má smutný primát v Asii/5-7% pracujících/.
- oo Už i do POUTNÍCH LURD pronikají manýry palestinských fedayinů: Anonymní telefonát sdělil policii, že o svátku 15. srpna vybuchne v proslulé jeskyni bomba. Policisté provedli důkladnou prohlídku posvátného místa, ale nic nenašli. Přesto zůstali v nejvyšší pohotovosti celý den, protože se čekalo asi 20.000 poutníků.
- oo Světový průměr LETECKÝCH HAVARIÍ je 0,36% ze 100.000 přistání. Jen v r. 1973 došlo k 34 katastrofám, při nichž zahynulo 1994 osob. Jednou ze společností s nejnižším procentem nehod je západoněmecká Lufthansa-jen 0,11%; k její poslední letecké tragedii došlo v r. 1966/46 mrtvých/.

DIVNÝ TO SVĚT...

Naše babičky ne zcela neprávem tvrdily: "Děti, děti, ten svět je dnes nějak divný, lidé se snad zbláznili!" Pravda, za jejich mládí byly stará Fordka, předpotopní dvouplošník anebo bedýnkovité radio převratnými vynálezy a vrcholy techniky - kam ve svých představách měly zařadit televizi, lidi na Měsíci anebo rakety na Jupiterem? Nebylo to vlastně rouhání? Ale nemusíme se odvolávat na prarodiče, i my jsme svědky tolika zdánlivě nepochopitelných disproporcí, paradoxů, ironií, do očí bijících protikladů naší doby. Stačí jen nahlédnout do světa mezinárodní politiky a namátkou citovat několik příkladů!

Americký lid zavrhl Nixona. Bývalého presidenta pochovaly "techtle-mechtle" kolem Watergate a zejména způsob, jakým se aféru snažil ututlat... Na Východě s neúprosnou pravidelností dochází ovšem k mnohem horším přehmatům, k opakovanému znásilňování ústavy. Viníci jsou stále v sedle, dokud je neodstraní všemocný ústřední výbor. Kdyby se vyměřovalo stejně, podle nějakého univerzálního kodu, kolik by museli dostat takoví lidé?

Anonymní telefon v USA postačí, aby se ^{více} president dostal do řečí a dokonce do přešetřování Watergate, stále Watergate.../jako se to stalo Rockefellerovi. Na Východě jsou důslednější: telefonní upozornění bdělé a ostrážitě domovnice dopomůže k důvěrnějšímu seznámení s hochy od ATB či KGB.

Ve stejný den, kdy statečný Sacharov zahájil hláskovku, aby tak protestoval proti soustavnému pošlapávání lidských práv v SSSR... cinkaly broušené sklenky s prvotřídním šampanským - představitelé amerických petrolejových firem dohodli právě multimilionový kšeft s Moskvou. A zákon zisku je nedotknutelný, tu padá i železná opona.

Železná opona? To se toho namluvilo v Ženevě o soužití a bezpečnosti, o lidských kontaktech! Provoz by však měl zůstat jednosměrný, podle názoru Kremlu, vždyť jakýkoli pokus učinit ze socialistického tábora otevřenou společnost je přece buržoasní taktika! Železná opona... V NDR by měli cítit nějakou odpovědnost za Guillauma, který zavinil Brandtův pád. Místo toho Pankow provokuje a na berlínské dálnici dělá nashvály. Většina zemí světa by byla hrda na své laureáty Nobelových cen, kdyby je měla. V prvním socialistickém státě světa mají z nich hlavy bolení a buď je znemožňují, jako Pasternaka, nebo vyvázejí, jako Solženicyna.

V rozporu s Chartou OSN, s principy NATO a základními normami mezinárodní slušnosti si Turci vzali "svou" /pořádnou/ část Kypru silou zbraní. Příklady tohoto druhu jsou zvláště přitažlivé: což mnozí Maročané neprohlašují, že spor se Španělskem o kus Sahary, kde jsou velle písečných dun také ložiska fosfátů, nutno řešit "à la turque"?

Recko opustilo NATO a obnažilo jihovýchodní blok obranného společenství; lépe si to Moskva nemohla přát. Kdyby však USA postupovaly jako SSSR, to jest "v zájmu své bezpečnosti" - černalo by se dnes okolí Athen kolonami tanků U.S. Army a ulice hlavního města Hellady by střežili přelůklady plíživé "kontra" drsní muži z Wisconsinu, Montany a Virginie. Československo v r. 1968 nehodlalo z Varšavské smlouvy vystoupit, jen generál Prchlík se opovážil navrhnout některé strukturální změny; vyinkasoval léta vězení...

Když se OSN před třiceti lety zrodila, zavázala se k nestrannosti. Uplynuly tři dekády a mezinárodní organizace nedokáže stejně přísně odsoudit násilí, k němuž dojde v Izraeli a řekněme, v Libanonu. Židovská krev nemá zřejmě tu cenu jako arabská/ta drhá páchne naftou/: obyvatelé kibuců a školní děti umírají pod střepinami granátů, zato odveta ve "Fatahlandu" se tvrdě odsuzuje. Izrael chce žít a existovat - říká se jim "agresori", teroristům, ostřelujícím autobusy a unášejícím letadla se říká "vlastenci". Egypt v posledních měsících trpí nedostatkem základních potravin a potřeb jako jsou maso, rýže, cukr, čaj, zápalky a toaletní papír/mimochodem nebyli egyptští ekonomové na stáži v ČSSR?/...avšak ministr války, generál Gamási právě 21. srpna!/prohlásil, že Egypt je plně připraven k novému vojenskému střetnutí s židovským státem...

Mitterrand je exponentem francouzské levice včetně FKS. A přece on a nikoliv "pravicový" Giscard stal se terčem spršky kamení, když mluvil v Larzacu. Autoři tohoto starozákonního projevu nevole jsou ještě levicovější živly, než je bývalý presidentský kandidát. Uvědomují si vůbec mladí, doleva stočení nadšenci, že rudá barva, k níž se jako k symbolu pokroku a socialismu hlásí, je také barvou krve, jež potřísnila skvělé ideály? Že srp už pokosil spousty nevinných lidí a kladivem že dodnes vytlučkají na pětině naší planety z hlav všechny názory, líšící se i jen v odstínech od oficiálně uznávaných dogmat?

USA, SSSR, Británie, Čína, Francie a nyní už i Indie mají jaderné bomby; o jejich získání/nepokrytě anebo pod rouškou atomových elektráren/se snaží též Izrael, Egypt, Sýrie, Irán, Indonésie, Jihoafrická republika, Argentina/brzy o ně asi také požádají Ohnová země či Kajmanské ostrovy/... Svět maximální měrou využívá mozků Alberta Einsteina/nevadí, že byl Žid/, ale tvrdošíjně ignoruje jeho mravní odkaz. A propos: Indie má atomovou zbraň, avšak její sociální úroveň je hluboko pod světovým průměrem-indický rolník musí vystačit celý rok s hrubým příjmem, odpovídajícím 100 dolarům.

Velká ručička atomových hodin ukazuje nyní 23,57 hod a půlnoc je okamžikem nukleární apokalypsy na naší planetě... na obálce časopisu amerických atomových vědců, který vychází v Chicagu. Tyto teoretické, ale podle faktů přesně vypočítané "hodiny" byly poprvé "nařizeny" v r. 1947; tehdy ukazovaly 23,53 hod. První americko-sovětská dohoda o omezení strategických zbraní/1972/ vrátila ručičku nazpět, na 23,48 hod, ale od té doby se situace opět zhoršila: indický výbuch, obnovené francouzské pokusy v Tichomoří, neúspěch vídeňské konference, atomové reaktory na Blízkém východě-... Zbývají nám opravdu jen tři minuty do biologické zkázy, do zániku života?

Svět je opravdu někdy divný. Často. Naše babičky měly pravdu.

Stan.M.Kříž.

o o o o o

- oo 6.výročí okupace se v Československu vyznačovalo naprostým klidem. Žádné noviny se o událostech srpna 1968 ani v nejmenším nezminily, s výjimkou "Tribuny", která připomněla "internacionální pomoc pěti zemí", rozdrčení "kontrarevoluce" a "příznivý dopad na mezinárodní vztahy v Evropě a na celém světě". Pražené však osudné výročí přece jen nepřešli bez povšimnutí: na hrobě, v němž donedávna odpočíval mrtvý Jan Palach, objevila se ve střelu 21.srpna spousta květů a rozhořely se svíčky.
- oo Svatba po sicilsku se konala v jedné italské rodině, usazené poblíž Strassburku: aby synovi, katolíku, zabránil oženit se s protestantkou, unesl otec svého potomka těsně před církevním obřadem na neznámé místo, které nevěsta nevypátrala.
- oo V čínské provincii Honan byly objeveny cenné archeologické památky z doby dynastie Šang/16 až 11.stol.př.Kr./. Jde o starobylé město, nálezy kostér, umělecké předměty z nefritu a z bronzů. Objevu se hned využilo v probíhající kampani proti Konfuciovi: což nález kostér otroků nesvědčí o tom, jak brutální byla společnost zmíněné dynastie? A čínský myslitel právě prý hlásal návrat lidstev do této doby!
- oo Těžko říct, vznikla-li nazanice nebo umělecké dílo: "božský malíř SALVA TOR DALI totiž v Barceloně nedávno vytvořil obraz o formátu 3x5 m, který "namaloval" výlučně proudem barvy ze staré hasičské stříkačky. Tvůrčímu zanícení Daliho přihlíželo asi 3000 fanoušků.
- oo Americký expresident RICHARD NIXON věnoval množství osobních dokumentů národnímu archivu, avšak uvalil na ně desetileté embargo: bez jeho svolení nesmí být dokumenty zveřejněny před 1.lednem 1985. Dovíme se, až budeme o deset let starší, něco ze zákulisí aféry Watergate, co uniklo Nixonovým vyšetřovatelům?

x x x x x x